

CENA listu: U preplati za čitavu god. K 48—, za polugodište K 24—, trimesecno K 12—, mesecno K 4—, u maloprodaji 16 fil. pojedini broj. OGLASI primaju se u upravi lista tra Custoza! Tisak Jos. Krupotica.

HRVATSKI LIST

Izlaže svaki dan u 8 sati ujutro.

Vlasnik i izdavač di Lovro SCALIER, odvetnik, Pula; ulica Cara S. (Narodni Dom). Uredništvo Šišanska ul. 24. — Odgovorni urednik Ivan MARKON, Pula. — Rukopisi se ne vraćaju: Cek: Broj 1222.

godina IV.

U Puli, utorak 3. decembra 1918.

Pomožimo braći!

Sinovi junačke Srbije, koji se nakon puno tri godine vraćaju u svoju domovinu nalaze svoja ognjišta porušena, popaljena, opljačkana. Neprijateljska pohlepa i okrutnost ponela je i uništila u Srbiji sve ono, što joj je došlo pod ruku. Okrutnoće Švabi ne bi dosta, što je ponio sav živež, što je opljačkao crkve i škole, pokrao dverce, nego je uništio i opljačkao i same bolnice. Nemačko tvrdo srce nije imalo nikakve samilosti, ono je bilo tvrdo i okrutno.

Danas, kad se na hiljadu umornih i izmučenih srpskih junaka vratio, i za duga potucanja belim svetom, svojim lukačama, padaju shrvani od ljute bolestice u krevet. Na hiljadu junačke i mučeničke naše braće, grči se od muka i bolesti, a u celoj zemlji nigde jedne bolnice, gde bi mogli ublažiti svoje боли i spasiti svoj život. U pola porušenim zgradama smeštene su bolnice, ali izim četiri gola zida i trošnoga poda u njima nema ništa drugo. Ni kreveta, ni pokrivača, niti rublja, ni lekarija u njima nema.

Na stotine bolesnika leži u beđi i nevolji grči se od leda i bolesti. Opet jedna kučnja, teška kučnja, pada na naš mili rod u Srbiji. Dužnost je svih nas, da priskočimo u pomoć i spasimo sinove junačke Srbije, u kojoj je smrt toliko poharala. Priskočimo u pomoć junačkoj braći, koja toliko doprinose našoj zajedničkoj stvari i slobodi. Pokažimo, da je njihova bol naša bol, njihove patnje naše patnje. Iskažimo najsvetiji dokaz našega narodnoga jedinstva.

U krvi ne doprinesemo velikoga poreza našemu jedinstvu i slobodi, zato se odužimo, sada našoj braći i pomožimo im u njihovim teškim danima. Iskažimo im ljubav ne samo čoveka, nego brata, pokažimo i na delu, da nam u žilama teče jedna te ista krv. Selimo se, da mi besmo sretniji u ovome ratu od njih i pružimo im pomoć.

Vi trgovci i bogataši, koji ne osećate jada i gorčine u ovome ratu, stvorite vaša spremišta, važe rianice i mašite se rukom u njih, pa dajte pomoć našoj braći, koja nam pomoglo stresti lance ropstva. Svi vi, koji možete i jedan komad rublja i bilo dega da poklonite, ne zatvaraјte očiju i ne sklevajte.

Srpski junaci grči se od boli i muka trebaju pomoći, hitre pomoći, i zato ne oklevajmo s pomoći, jer oklevanje se ljuto osvećuje.

Narode Pule i okolice i Istre, i Ti treba da se pokažeš delom da ljubiš brata, ne samo rečju. Teške su patnje srpske naše braće: kuće su bez krovista, porušene; seli ubava i lepa, sad su razvaline; bolest mori, a nigde toplog kreveta, nema pokrivača, odec, zavoja, lekova, lečnika, negovanja, bolničarka. Jugoslaveni Istre, pokažite se braćom! Svatko neka daruje što može: rublja, posteljine, plakta, pokrivača, jorgana, košulja, gaćica, čarapa. I darovi u nove primaju se. Tko ne može da daruje, neka pozajmi — braća se obvezuju trostruko vratiti. Lečnici, medicinari pohriliti bez odvlačno u pomoć braći! Lekarnici, izvršite svoju dužnost, dajte lekova! Samo brzo, odmah — jer: dvostruko daje, tko brzo daje. Jugoslavenke dajte se odmah na pesao, ne oglušite se zdvojnom vanjanju braće.

OGLAS.

Po novoj odredbi vrh. zap. pom. tvrdjave Pula, od 1. dec. 1918. moraju se molbenice za daljni boravak u tvrdjavnom području predavati ovim redom:

Oni kojih se imena počinju slovima A—B—C—D—E, te su predali vač molbenice, ali nisu dobili još provizorne legitimacije, dignut će ovu utorak (3. dec.) ujutro. Svi ostali, kojih se imena počinju gornjim slovima, te nisu predali još molbe — neka to učine 3. decembra.

Kojih se imena počinju s F—G—H prikazat će molbenicu dne 4. i 5. dec., sa slovima I—J—K dne 6. i 7. dec., sa slovima L—M, dne 8. i 9. dec. sa slovima N—O, dne 10. i 11. dec., sa slovima P—Q—R dne 12. i 13. dec., sa slovima S—T—U dne 14. i 15. dec., sa slovima V—X—Z dne 16. i 17. dec.

Molbe se primaju u gore imenovane dane od 9—12 pr. p. u zgradi bivšeg poglavarstva (III. kat). Privremene legitimacije uručivat će se strankama sledećih dana od 3—5 p. p. a konačno depusti za daljni boravak dobivat će se nakon izmaka roka, određenog na svaku provizorno legitimaciju.

Za buduće prijateljstvo medju Italijom i Jugoslavijom.

(Kontin.)

To je jedini put, kojim se može doći do prijateljskog rešenja, pravednog za jednu i drugu stranku. Takva rešenja ne mogu da dodju ni u kakvu pogibao, osim kroz absurdne i prekomerne pretencije i kroz fantastične intrige i agitacije. Ali da stvari dodju u pravi tok, morali bi pomoći danas upravo oni reprezentanti Jugoslavije, koji su u savezničkim državama boravili od početka rata, te koji su se — večno u doticaju s realnošću zapadnjačkom — morali otresti one neumornosti, koju možemo da oprostimo našvnom pučanstvu, koje je bilo odrezano od sveta, i lokalnim političarima. Nu nažalost moramo da konstatiramo, da sa strane ovih predstavnika Jugoslavije u savezničkim državama nije bila izrečena ni jedna reč nit učinjeno štograd, da svoje manje umerene i slabo informirane sunarodnjake privedu na pravi put. Oni čine još gore —; mi moramo da sumnjamo, da su učinili ili da čine baš obratno, kako nam to daje uzroka da verujemo činjenica, da nisu osetili potrebe da ni na čas dodju u Rim, nego su voleli tražiti pomoći u ličnosti i ambiljenata neodgovornih u Londonu i Parizu. To nam dokazuje slučaj s drom. Trumbićem. Dr. je Trumbić dugo vremena boravio u Rimu, u doba kad prava Italije nisu još bila odlučno potvrđena. On je uverio mnoge važne ličnosti talijanske, da će se moći doći do potpunog prijateljskog sporazuma svog naroda s Italijom, te je pokazao u tom pogledu mnogo pravednosti i realnosti. A to su svi ceni. Zašto da ne kažemo to? I potpisani (t. j. pisac članka, urednik "Tribune", O. Malagodi. Op. ur.) je imao dugi pogovor s doktorom Trumbićem, koji mu je bez ograničenja i oklevanja ustvrdio i priznao pravo Italije na Istru i Trst. Sada pitamo: Jeli istina, da je dr. Trumbić u najnovijim razgovorima, što ih je imao s diplomatskim ličnostima, držao da može promeniti glazbu i glas, te se usudio ništa manje nego predložiti absurdnost, da Trst ne sme biti prisajedinjen Italiji, već da mora postati slobodan trgovski grad? Zalibože mi držimo, da ova naša informacija ne može biti opovrgnuta i žalimo čin, kao i druge slične, jer postaje slabijom nade, koju još ne ćemo da sasvim izgubimo, da će bolje informovane ličnosti Jugoslavena, koje su bile u doticaju s ratnom realnošću zapada, hteti i znati da svoj ugled i upli ulože, da unište varave ambicije, da učine kraj beskorisnim, ali nepriličnim spletakama.

To smo sve napisali zato, što držimo potrebno da talijansku javnost bude posvema o tim stvarima informovana. Talijani imaju politički odgoj; nepravedno bi bilo, da tražimo, da su i naši budući prijatelji Jugoslaveri do njega došli, kad su do sada bili u austrijskoj političkoj školi. Zato ne će, ne će smeti te neprilične agitacije, manevri i zasede da uznenire njihov pravedni sud u stalnim političkim prednostima, koje se ne mogu i ne smiju žrtvovati zbog nesuglasice i razdraženosti u jednom teškom času. Talijani će od njihove vlade tražiti potpunu obranu prava talijanskih, ali žele, bit će veseli, što je učinjeno, da ista pada — kako najbolje bude išlo — zajedno sa zakonitim interesima i prednostima nove nacije, za čije smo oslobođenje dobar deo pridoneli, s kojom hoćemo da se vežemo vezama trajnog i srdačnog prijateljstva.

Jedinstvena država SHS.

"Prim. Novine" donose ovaj članak:

U ponedeljak u kasnoj noći zaključilo je Narodno Veće, da od reći pride delu, da pristupi k izgradnji jedne jedinstvene države svih Jugoslavena, na celom njihovom području.

Od prvoga svoga opstanskog Narodno je Veće izjavilo svoju želju, da se sedine svih jugoslavenskih krajevi u jedinstvenu državu. Ali od želje, pa do samoga čina daleko je.

Neprijatelji naši pobojali su se te naše želje, i upotrebiše sve načine, da se ne ostvari želja celoga našeg mučeničkoga naroda. Svoje gadne prste počeše oni da zabadaju u naše telo i da nam truju krv. Imperijalizam, onaj gadni imperijalizam, oživi u njihovim dušama i ne žacaju se ni najpodlijih čina, ni najsladjih obećanja i laskanja, da nas zavade, razdele i pocepkaaju na tri dela, pa da nam onda svima zavinu jednij mahom vratom.

Svakom od nas napose obećavaju svoju pomoć, iskazuju ljubav i hoće da nas zaveđu. Ne miriši im da mi budemo i jedno telo, kad smo jedna duša. Ne miriši im jedna jedinstvena država celoga našega na-

roda SHS., nego bi hteli da nas podeli. Ono gadno austrijsko sredstvo divide et impera, opet je oživo.

Ali ti račundžije prevariće se u svojim natupima. Naš je narod prozreo njihove namere i video za čima oni idu, te ih je predusreo. Narodno Veće je zaključilo ujedinjenje sa dvema svojim milim sestrama Srbijom i Crnomorom, i nema više sile, koja bi to jedinstvo razbila. Sediniamo našu sudbinu, sa sudbinom junačke Srbije, za svu budućnost.

One granice, silom nametnute, porušiće se u jedan čas. Sve razlike umeđu stvorene isčešnjuće za uvek. Koprena sa naših očiju pade i mi se videsmo, zagrlismo i ujedinimo. Prestadoše sve granice, nestade svih onih razlika, i od danas mi smo jedno telo, jedna država. Onaj naš san, danas je stvarnost. Ona velika i divna Jugoslavija, o kojoj su naši dedovi, naši oci toliko snivali, a mi njihova deča toliko stradali, danas postaje činjenicom. Ujedinjenje celog našeg roda od Triglava do Avale,

danas je stvar, zbilja.

Veliku i jedinstvenu našu državu, predajemo u ruke Karagjorgjevića. U ruke onoga čoveka, koji je znao da svojom mudrom vladom stiče ljubav i simpatije celoga sveta za Srbiju, predajemo i našu sudbinu.

Kralj Petar podigao je i uveo Srbiju u kolo velikih naroda. Za jugoslavensku stvar junačko pleme Karagjorgjevića učinilo je mnogo. Pod žezлом južnog kralja Petra, digla se Srbija, da noseće okove svoje mile zarobljene braće. Za slobodu našu Srbiju je trgla mač, za slobodu našu srpski su sokolovi leđi svoju krv.

I onda, dok mi nismo shvatili misli junačkog kralja Petra, on je na nas mislio i nije nas zaboravio. On je shvaćao i dobro znao, da nam je sudbina zavjednička. On je znao, da ono što je upereno protiv nas, da je upereno i protiv Srbije. Tomu su nam nebrojeni dokazi, a najvažniji je taj, da on nikada ne htio da potpiše londonskoga pakta. Sva obećanja njega nisu mogla zavesti. Njegovu poštenu dušu, nikuda ne moguće predobiti, da neće učini protiv nas, jer on je osećao dobro, da smo jedna duša, jedno telo i znao je, da ono što se radi na našu štetu, da je i na štetu Srbije.

Samo u jedinstvu sa Srbijom, onom Srbijom, kojoj se divi ceo svet, mi možemo da gledamo u lepu budućnost, i zato bacimo u naručje naše mile Srbije i našu sudbinu.

Da žive jedinstvena i nerazdeljiva Jugoslavija! Da žive junački Karagjorgjević!

Ženevska deklaracija jedinstvene države SHS.

"Journal de Geneve" donaša: Pre svog odlaska iz Zeneve srpski je ministar predsednik Pašić primio našeg suradnika, te s njime razgovarao o konferencijama u Zenevi. Izmedju ostalog saopćio mu je i točan tekst deklaracije, sastavljene u Zenevi, koja glasi:

"Zajednička nastojanja savezničkih naroda i severo-američke Unije te snage naroda Srbija, Hrvata i Slovenaca slomile su na bojnom polju kao i na moru sve brutalne zapreke, koje su prečile ujedinjenje našeg naroda. Predstavnici kraljevske srpske vlade i parlamentarnih grupa Skupštine, predstavnici Narodnog Veće u Zagrebu i jugoslavenskog odbora u Londonu sakupljeni u Zenevi, grdu slobođe, sretni su da mogu proglašiti jednoglasno na svečani način i pred čitavim svetom svoje ujedinjenje u državu Srba, Hrvata i Slovenaca. Narod u Crnoj Gori komu su naše ruke bratski otvorene, ne će bez sumnje kasniti, da pozdravi i da se priključi ovom delu, koje je uveče bilo najviši njegov ideal.

Od danas ovim činom predstavlja se nova država kao državna jedinstvenost, nerazdeljiva i kao član saveza slobodnih naroda. Granice, koje su nedavno postojale, ne postoje više. U svim vanjskim manifestacijama prava moći i volje ova će državna jedinstvenost biti reprezentirana od zajedničkog ministarstva Srba, Hrvata i Slovenaca preko posrednika organa, koji će biti stvoreni naročito u tu svrhu i u istome duhu.

Ustrojstvo ove vlade, bilo je već objavljeno u javnosti. Kašnje ćemo obelodaniti koji će biti njen delokrug, jer nam je jednodušnost dokazana u svemu što se tiče ciljeva i metoda otvorila puteve koji nam pokazuju uredjenje zajedničkih posala nove države.

Vlada kr. Srbije i Narodno Veće u Zagrebu nastojat će da svaki u svom pravnom i teritorijalnomnutarnjem delokrugu vode upravu kao što sada postoji, sve dotle, dok velika narodna skupština Srba, Hrvata i Slovenaca (konstituanta) ne буде izabrana.

na temelju općeg tajnog izravnog prava glasa od svih građana, te dok ustavom ne bude definitivno uredjena organizacija države. Život čitave države oslanjati će se na ovom ustavu, koji će biti izvor i utočište svih moći, svih prava, te će u demokratiskom duhu organizirati čitavo delovanje državnog života.

Granice države prema susednim državama biti će određene prema principu narodnosti, poštivajući pravo samoodređenja svakoga naroda. Nepokolebitivo pouzdanje i vera našeg naroda u njegovo pravo, princip pravice proglašen od naših saveznika i prihvacićem od savesti čitavog civiliziranog sveta međutim su nam jasno za ovo uređenje.

Srbija, Hrvati i Slovenci!

Naš vekovni san danas je oživotvoreni. Mi smo ujedinjeni u slobodi. Slavimo velike dane, najveće narodne sreće i najveće radosti i uzdržimo red! Tamo gde nema reda, nema ni države. Samo tako država može da sa vremenom izvrši zadaće, koje osiguravaju dobro stanje građana; može izvršiti svoje socijalne dužnosti i svoju misiju oko općenitog društvenog napredka, zaštiti slabih, unesrećenih obitelji i invalida. Poštujmo uspomenu svih, koji su pali za oživotvorene našeg narodnog i čovečanskog idealu. Poklonimo se za poštovanjem historijskim delima naše vojske i predajno budućim generacijama naše oscrće zahvalnosti prema plemenitim saveznim narodima, s kojima smo iznenadili pobedu.

Jugoslaveni!

Neka naša lepa, draga i mlada domovina žive u časti i slavi između ostalih naroda!

Predsednik Narodnog Vrha u Zagrebu dr. Anton Korošec, predsednik ministarstva kraljevine Srpske Nikola Pašić, predsednik jugoslavenskog odabora u Londonu dr. Ante Trumbić.

Uzvišeni učenici i profesori!

Uzvišeni generali i generalice!

Uzvišeni generali i generalice!